

Kaltaiset tutkii muinaisuutta, valvontayhteiskuntaa ja identiteettejä – Hanna Haaslahti Tampereen taidemuseossa

Anni Kanninen
15.10.2025

Kuvat: Anni Kanninen

KUVATAIDE | Hanna Haaslahden interaktiivinen teos Tampereen taidemuseossa muovaa kävijän kasvoista virtuaalisen esi-isän.

”Hahmoni kyyristyy toisen naishahmon taakse ja nousee sen selän takaa hitaasti pystyyn. Jännitys virtaa varpaistani ylös.”

Hanna Haaslahti: Kaltaiset. Tampereen taidemuseossa 11.1.2026 asti.

Tampereen taidemuseon alakerrassa kulkee hahmo, jolla on minun kasvoni. Sillä on afro, kaulakoru ja kumma taipumus kääntää kädet suojelevasti itseään päin. Sillä ei ole pakaroita.

Taidemuseoon avautui 27. syyskuuta erikoinen näyttely. **Hanna Haaslahden Kaltaiset** on interaktiivinen videoteos, jossa katsojan kasvoja hyödynnetään osana digitaalista näytelmää.

Kansainvälisesti tuotettu teos on saanut tukea Yleltä, Euroopan unionilta ja Kopiosto/AVEKilta.

* *

Alimpaan kerrokseen on kerääntynyt pitkä jono, kun saavun taidemuseolle lokakuuisena iltapäivänä. Vietetään Tampere-päivää. Se kuuluu myös museo-oppaan suusta.

Opas pyytää osallistujia astumaan jalanjälkien kohdalle sensorien eteen. Teos muovaisi osallistujien kasvoista virtuaalisen kaksoisolennon tai esi-isän.

Syntyy neuvottelua: Kuka astuu teokseen ja kuka kuvaa?

Lapsi tiedustelee, voiko lelusta tehdä kaksoisolennon. Ei voi, mutta lapsi voi osallistua jos tahtoo. Hänelle tuodaan jakkara. Syntyy ihailevia huokauksia – lapsen kaksoisolento on kuin tulevaisuudesta kävellyt aikuinen.

Haaslahden teoksessa kävijöiden kaksoisolennot astelevat esiin portaalista

Korkeaa teknologiaa

Haaslahden teoksessa hyödynnetään korkeaa tekoälyteknologiaa.

Kasvoja ei museohenkilökunnan mukaan tallenneta myöhempää käyttöä varten. Niitä käytetään noin tunnin ajan kestävään esitykseen.

Asetan jalkani jalanjäljille ja katselen ympärilleni. Kankaalla edessäni on havaittavissa ihmishahmoja ja kirjavia, eri valoissa loistavia pilviä. Kankaan ja minun välissä on jonkinlainen porttimainen laite – koostuuko se sensoreista?

Kirjavien pilvien takaa voi hahmottaa muotoutuvan hahmon. Esiin kävelee olento, jolla on minun kasvoni – silmäpusseja myöten.

Väistämättä peilaan hahmon väsynyttä olemusta itseeni: näytänkö todella tuolta?

Toimittajan kaksoisolento. Taustalla muita matkaavia sieluja.

Yllätyksiä luvassa

Pääsen esityksen aikana seuraamaan niitä kaksoisolentohahmoja, joita minusta ja muista näyttelykävijöistä tuotettiin.

Tunnelma riippuu katsojasta: yksi nauraa, toinen seuraa kädet puuskassa, kolmas ottaa kuvia. Osa katsojista ei tee itsestään kaksoisolentoa.

Hahmoni kulkee kankaasta toiseen. Etsii yhteyksiä. Jää sivuun, kun toiset hahmot löytävät ystävän. Huomaan toivovani, ettei hahmo jäisi yksin – niinkin paljon, että alan kyllästyä sen kuljeskelemiseen.

Juuri, kun mielenkiintoni hapertuu, tapahtuu jotakin yllättävää – hahmoni kyyristyy toisen naishahmon taakse ja nousee sen selän takaa hitaasti pystyyn.

Jännitys virtaa varpaistani ylös. En malta odottaa, mitä tapahtuu seuraavaksi. Seuraan toisten katsojien kaksosten liikkeitä, omaa nousuani, kehittyviä suhteita.

Hahmoni seisoo kädet lanteilla päättäväinen ilme kasvoillaan: *"Nonnih."* Niinpä niin. Kaikkeen sitä voi sunnuntai-iltapäivänä päätyä.

Tilanteesta ei synny näyttelyn aikana keskustelua. Jälkeenpäin tunnen oloni hieman likaiseksi. Aivan kuin olisin tullut aivan liian lähelle tuntematonta ihmistä – siitäkkin huolimatta, että kyseessä on virtuaalinen kaksoisolento.

Teoksessa kävijöistä muodostetut kaksoisolennot vuorovaikuttavat keskenään.

Muuttuvia rajapintoja

Tampereen taidemuseolla julkaistun esittelytekstin perusteella Haaslahden Kaltaiset-esitys ”käsittelee nykyhetken kysymyksiä yhteiskunnasta, politiikasta ja identiteetistä valvontayhteiskunnan aikana”.

”Jokaiset kasvot symboloivat muinaista sukupuuta, menneisyyden ihmisiä ja olentoja, jotka löytävät minussa nykyisen muotonsa. Kasvoni ovat lahja heiltä”, kuvailee Haaslahti Tampereen taidemuseon sivuilla.

Teos on Haaslahden mukaan tilannekomedia: kävijä voi tarkkailla, miten kaksoset vuorovaikuttavat keskenään. Miten heille syntyy perheitä, ja miten he lopulta katoavat.

Minusta teos viiltää komediaa syvemmälle. Harvalla meistä on yksityiskohtainen pääsy perheitä koskevaan tietoon.

Suvun albumeihin on säilötty valokuvia tai kirjeitä. Joskus kuulemme tarinoita. Joitakin asioita on pääteltävissä eleistä, teemoista ja häivähdyksistä. Rivien väleistä.

Kuinka usein näemme noin yksityiskohtaisesti jotakin itsemme kaltaista solmimassa ihmissuhteita?

Taikelle antamassaan haastattelussa Haaslahti oli kertonut teoksen tutkivan ajatusta perinteisistä ydinperheistä:

”Kukaan ei enää halua takaisin ydinperheeseen, mutta mitä perhe voisi olla tänä päivänä?”

Haaslahti on aiemmin kertonut (Taikelle, linkki Hanna Haaslahti tekee rohkeaa taidetta vaikeista aiheista) haluavansa asettaa katsojat yllättäviin tilanteisiin.

Hienous piilee ruumiillisuudessa

Näin nuorena opiskelijäkävijänä jäin pohtimaan samansukupuolisten suhteiden iskuvoimaa taiteessa.

Yhteiskuntamme on siirtynyt luontevasti kohti mallia, jossa uusioperheisiin suhtaudutaan suopeammin.

Vähemmistöjen oikeuksien eteen on edelleen tehtävä paljon, mutta isoissa kaupungeissa tilaa olla oma itsensä on huomattavasti enemmän – Haaslahden teos voisi olla huomattavasti vallankumouksellisempi kaupungissa, jossa ennakkoluulot vähemmistöjä kohtaan ovat suuremmat.

Teoksen hienous on mielestäni sen ruumiillisuudessa. Kävijälle kaksoisolennon todistaminen on ruumiillinen ja eksistentiaalinen kokemus.

Tämä on totta riippumatta siitä, mitä kankaalla milloinkin tapahtuu.

Anni Kannainen, teksti ja kuvat